

Riksgälden

Kännedomsundersökning om insättningsgarantin

Januari 2014

Innehåll

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och syfte.....	3
2. Sammanfattning av 2013 års resultat	4
3. Metod och genomförande	6
3.1 Frågeformulär	7
3.1 Konfidensintervall och signifikansnivåer	8
4. Presentation av undersökningsresultat	9
4.1 Spontan kännedom	9
4.2 Hjälpst kännedom	10
4.3 Upplevd kunskap	11
4.4 Faktisk kunskap.....	11
4.5 Förtroende för Riksgälden och insättningsgarantin	16
4.6 Information om insättningsgarantin	18
4.7 Kunskap och förtroende.....	18
5. Slutsatser	21
4.2 Relativa styrkor	21
4.2 Relativa brister	22
5. Kontaktuppgifter	23

1. Bakgrund och syfte

Det internationella samarbetsorganet International Association of Deposit Insurers (IADI), som Riksgälden tillhör, har tagit fram riktlinjer som slår fast att alla medlemsländer bör genomföra regelbundna mätningar av allmänhetens kunskapsnivå om den statliga insättningsgarantin och vid behov försöka öka kunskapsnivån.

Syftet med undersökningen är att mäta kännedom och kunskapsnivå bland den svenska befolkningen rörande insättningsgarantin, för att i ett andra steg kunna genomföra effektiva informationsinsatser i syfte att, vid behov, höja denna kunskapsnivå. Bristande kännedom om systemet innebär dels att konsumenterna gör oinformerade val och riskerar att drabbas av förluster samtidigt som låga kunskapsnivåer ökar risken för uttagsstormningar. Riksgälden behöver känna till allmänhetens kunskap om insättningsgarantin vad gäller:

- Vilka typer av sparformer som skyddas
- Vilka det är som skyddas (privatpersoner/juridiska personer)
- Hur stort belopp som skyddas
- Vilka typer av institut som omfattas
- Vem som står bakom garantin
- Hur utbetalning sker

2. Sammanfattning av 2013 års resultat

- Hälften (51 %) av de tillfrågade känner spontant till att det finns ett skydd för insatta pengar på banker och andra finansföretag. Samtidigt uppger 30 % att de *inte* tror att det finns något sådant skydd. Unga (15 – 29 år) och kvinnor är överrepresenterade bland dem som *inte* tror att det finns något skydd för insatta pengar.
- Något fler (60 %) uppger att de känner till insättningsgarantin efter att ha fått begreppet förklarad för sig. Kännedomen är större bland män och personer i åldrarna 50 år eller äldre.
- Bland dem som uppger att de har hört talas om insättningsgarantin svarar 46 % att de känner till *ganska* eller *mycket väl* hur insättningsgarantin fungerar. Fler män (51 %) än kvinnor (40 %) uppger att de har goda kunskaper om hur insättningsgarantin fungerar. Betydligt färre 15 – 29-åringar uppger att de känner till insättningsgarantin väl eller mycket väl (18 % jämfört med mellan 49-53 % bland personer i åldrarna 30 år eller äldre).
- Få (6 %) vet ungefär hur stort belopp som maximalt skyddas av insättningsgarantin. 5 % svarar 100 000 euro och 1 % anger ett belopp inom rätt intervall i svenska kronor, ca 800 000 – 950 000 kronor. Fler män (8 %) än kvinnor (3 %) tror att det maximala beloppet är 100 000 euro.
- Närmare hälften (47 %) svarar att beloppet gäller per person och bank, däribland en större andel 30-49-åringar (54 %).
- Fler än 9 av 10 (94 %) tror att banker omfattas av insättningsgarantin. Betydligt färre, endast 14 %, känner till att även kreditmarknadsföretag omfattas av penningsskyddet och något fler än var tredje (35 %) vet att värdepappersbolag också omfattas. Fler män (17 %) än kvinnor (11 %) tror att kreditmarknadsbolag omfattas av insättningsgarantin medan fler kvinnor (39 %) än män (31 %) tror att pengar insatta på värdepappersbolag också skyddas. 60 % tror att försäkringsbolag och 39 % att fondbolag också omfattas av insättningsgarantin, trots att så inte är fallet. Andelen personer som tror att fondbolag omfattas är större bland unga (57 %).
- De två sparformer som flest tror insättningsgarantin omfattar är sparkonto (94 %) och lönekonto (87 %). Närmare hälften (46 %) tror, felaktigt, att även fondsparande är inkluderad, var fjärde (25 %) tror att pensionssparande utanför bank och 77 % att individuellt sparande i bank omfattas av insättningsgarantin.
- 39 % svarar att de tror insättningsgarantin gäller för både privata och juridiska personer. Fler kvinnor (46 %) och unga, 15 – 29 år, (54 %) tror att skyddet gäller såväl privata som juridiska personer.
- Gällande hur många dagar efter en konkurs som det enligt lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetald, svarar 14 % inom det korrekta intervallet 15-30 dagar. Inga signifikanta skillnader mellan män och kvinnor går att finna.
- 86 % av de personer som känner till insättningsgarantin har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för att de skulle få tillbaka pengarna vid en eventuell konkurs. Bland personer med *mycket stort* förtroende (omdöme 5 av 5) är andelen män (44 %) större än andelen kvinnor (30 %).
- 7 av 10 tror att det är staten som hanterar insättningsgarantin, däribland fler män (77 %) än kvinnor (62 %). Bland dem som tror att staten ansvarar för insättningsgarantin svarar 28 % att de tror att Riksgälden är den myndighet som står för ansvaret. Av samtliga som känner till insättningsgarantin uppger 19 % att de känner till att Riksgälden är den ansvariga myndigheten (inklusive personer som inte tror att staten ansvarar för insättningsgarantin).

- 74 % av den totala andelen svarande uppger att de har *ganska* eller *mycket gott* förtroende för Riksgälden. Män (22 %) och äldre, 65+ år, (23 %) är överrepresenterade bland dem som har *mycket gott* förtroende för Riksgälden. Andelen kvinnor (19 %) med *litet* förtroende är betydligt större än andelen män (11 %).
- 12 % uppger att de någon gång under de senaste två åren har haft ett sparande som överstigit 500 000 kronor på bank. Andelen män med stort sparande är fler än andelen kvinnor. Även personer i åldrarna 50-64 år eller 65 år eller äldre är överrepresenterade bland dem som i sammanhanget har eller haft ett stort sparande under de senaste två åren.
- De tillfrågade vill helst få information om insättningsgarantin via bankerna (44 %). Relativt många svarar även att de önskar få informationen brevledes (35 %), det gäller framförallt äldre, 65 år eller äldre (39 %).

3. Metod och genomförande

Ett frågeformulär med 13 frågor togs fram i samarbete mellan TNS Sifo och Riksgälden. Frågorna inkluderades sedan i TNS Sifos telefonomnibuss mellan den 2 – 5 december. I telefonomnibussen ställdes frågorna i samma intervju som andra opinionsfrågor från andra beställare. Under var och en av de fyra mät dagarna gjordes 250 intervjuer. Totalt gjordes 1000 intervjuer under fältperioden.

I undersökningen ställdes sju kunskapsfrågor där den tillfrågade har fått besvara ett antal frågor om bland annat reglering av insättningsgarantin i syfte att mäta den allmänna kunskapsnivån bland befolkningen. Varje enskilt rätt svar ger ett visst antal poäng där vissa frågor väger tyngre än andra. En individ kan maximalt få 100 poäng om samtliga svar är korrekta. Genom poängsättningen skapas ett kunskapsindex där individens kunskap om insättningsgarantin mäts på en skala mellan 0 och 100, där 0 betyder *inga kunskaper alls* och 100 *mycket goda kunskaper*. I undersökningen bedöms poäng mellan 0 – 49 som *ganska* eller *mycket dåliga* kunskaper medan 50 – 100 poäng klassificeras som *ganska* eller *mycket goda* kunskaper enligt följande modell:

Mycket dåliga kunskaper (0-24)

Ganska dåliga kunskaper (25 – 49)

Ganska bra kunskaper (50 – 74)

Mycket bra kunskaper (75 - 100)

De frågor som ligger till grund för kunskapsindexeringen presenteras nedan tillsammans med frågeformuläret som helhet. Vid dessa frågor noteras även hur många poäng varje enskilt rätt svar ger.

3.1 Frågeformulär

Följande 13 frågor ställdes i undersökningen för Riksgäldens räkning:

1. Känner du till om det finns något skydd för penninginsättningar på bankkonto i det fall din bank eller finansföretag skulle gå i konkurs, alltså att du skulle kunna få tillbaka dina pengar?
2. Det finns ett skydd för insättningar som kallas insättningsgarantin. Den innebär att pengar som sätts in på konton hos vissa finansföretag är garanterade. Spararna får då ersättning om t.ex. deras bank skulle gå i konkurs. Har du hört talas om detta?
3. Hur väl känner du till hur insättningsgarantin fungerar?
4. Hur stort belopp tror du som mest skyddas av insättningsgarantin? Hur mycket tror du att du som mest kan få tillbaka om din bank eller finansföretag går i konkurs? (*indexfråga 25p*)
5. Via insättningsgarantin skyddas insatta belopp upp till maximalt 100 000 euro. Tror du att det beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (*indexfråga 25p*)
6. Jag läser nu upp fem olika sorters företag och jag frågar dig om du tror att de omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar där har pengarna skyddade vid en konkurs? (*indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar*)
 - a. Banker
 - b. Kreditmarknadsföretag
 - c. Värdepappersbolag
 - d. Försäkringsbolag
 - e. Fondbolag
7. Jag läser nu upp fem sorters sparformer och jag frågar dig om du tror att de omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar i sådana har dessa skyddade vid en konkurs? (*indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar*)
 - a. Lönekonto
 - b. Individuellt pensionssparande i bank
 - c. Sparkonto
 - d. Fondsparande
 - e. Pensionssparande utanför bank
8. Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som för företag eller andra juridiska personer? (*indexfråga 5p*)
9. Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt denna lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetalt till spararna? (*indexfråga 15p*)
10. Om din bank skulle gå i konkurs, hur stor förtroende har du för att du kommer att få tillbaka dina insatta pengar från insättningsgarantin?
11. a) Vet du vem som hanterar insättningsgarantin, EU, svenska staten eller bankerna? (*indexfråga 5p*)

11. b) Vet du vilken myndighet? Är det Finansinspektionen, Finansdepartementet, Riksgälden, Riksbanken, Skatteverket eller Försäkringskassan? (*indexfråga 5 p*)

11. c) Det är Riksgälden som ansvarar för hanteringen av insättningsgarantin. Riksgälden är en myndighet som dessutom ansvarar för den statliga upplåningen och stödet till banker i kris. Hur stort är ditt förtroende för Riksgälden som myndighet?

12. Har ditt personliga sparande på konto i olika finansföretag någon gång under de två senaste åren överstigit 500 000 kronor?

13. I Riksgäldens ansvar ligger att informera om hur insättningsgarantin fungerar. Hur skulle du själv vilja ta del av sådan information från Riksgälden, skulle det vara t. ex. från din bank, brevlades, på internet t.ex. Riksgäldens webbplats eller via massmedier t. ex. via TV, radio, tidningar eller via sociala medier eller på något annat sätt?

3.1.1 Konfidensintervall och signifikansnivåer

I rapporten används genomgående 95 % signifikansnivåer. I medföljande bilagor finns tabeller över resultatet dels på totalnivå men även uppdelad efter flertal bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, utbildning, bostadsort etc. I tabellerna har signifikanta skillnader markerats med ett + eller - beroende på om resultatet skiljer sig positivt eller negativt gentemot komplementgruppen. Nedan presenteras några exempel på konfidensintervall på en 95% konfidensnivå:

1 000 intervjuer

500 intervjuer

ca 10 %: 8 – 10 %

ca 10% 7,5 – 12, 5 %

ca 20 %: 17,5 – 22,5 %

ca 20 %: 16,5 - 23,5 %

ca 30 %: 27 - 33 %

ca 30 %: 26 – 34 %

ca 40 % 37 – 43 %

ca 40 %: 35,7 – 44, 3 %

ca 50 % 47 – 53 %

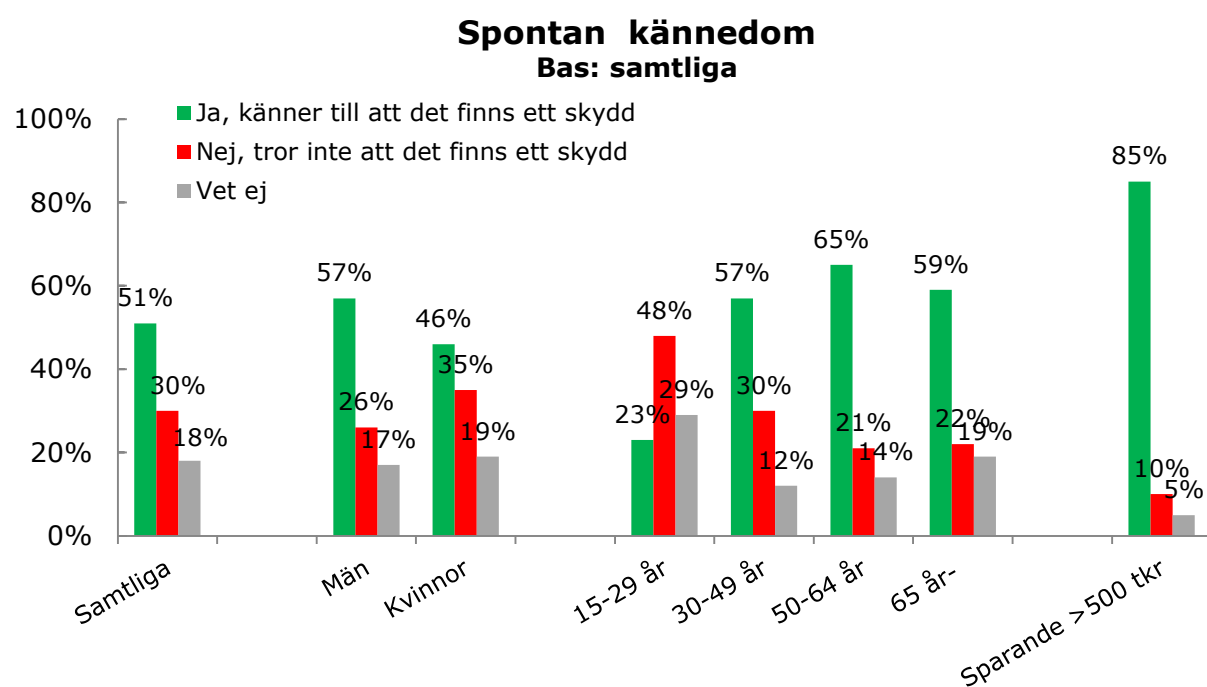
ca 50 %: 45,5 – 54-5 %

4. Presentation av undersökningsresultat

4.1 Spontan kännedom

Hälften (51 %) av de tillfrågade svarar spontant att de tror att det finns ett skydd för penninginsättningar på bankkonto om banken eller finansföretaget skulle gå i konkurs. Närmare en tredjedel (30 %) svarar dock att de *inte* tror att det finns något skydd som gör det möjligt för spararna att få tillbaka insatta pengar.

Den spontana kännedomen om insättningsgarantin är betydligt sämre bland den unga populationen. Bland 15 – 29-åringar känner endast 23 % till att det finns ett skydd och närmare hälften av de unga svarar att de *inte* tror att det finns något sådant skydd.

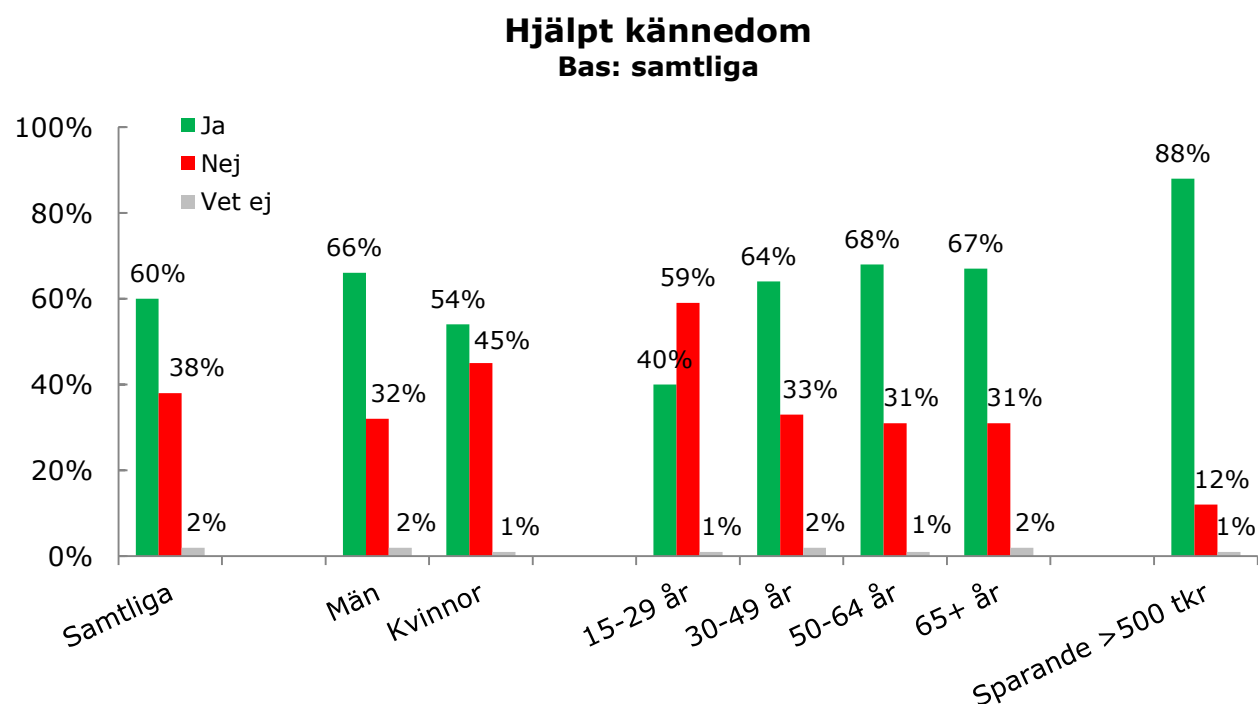
Den spontana kännedomen skiljer sig mellan män och kvinnor där kännedomen är större bland män. Det visar sig både genom att fler män känner till att det finns ett skydd för penninginsättningar och genom att kvinnor är överrepresenterade bland dem som *inte* tror att det finns något sådant skydd. Den spontana kännedomen om att det finns ett skydd för penninginsättningar är också betydligt större bland personer som någon gång under de senaste två åren har eller har haft ett personligt sparande på konto som har överstigit 500 000 kronor jämfört med personer med ett mindre sparkapital.

Utöver män, personer över 29 år och personer med sparande som överstiger (eller har överstigit) 500 000 kronor under de senaste två åren är den spontana kännedomen även större bland *tjänstemän, storstadsbor, högskoleutbildade* och *personer med hög inkomst (600 000 kr/år och hushåll eller mer)*.

Vice versa, har *kvinnor, unga (15-29 år), grundskoleutbildade, personer boende i mindre städer/orter, personer med arbetaryrken och låginkomsttagare* (upp till 349 999 kr/per och hushåll) signifikant lägre kännedom om att det finns skydd för penninginsättningar på bank eller finansföretag.

4.2 Hjälpst kännedom

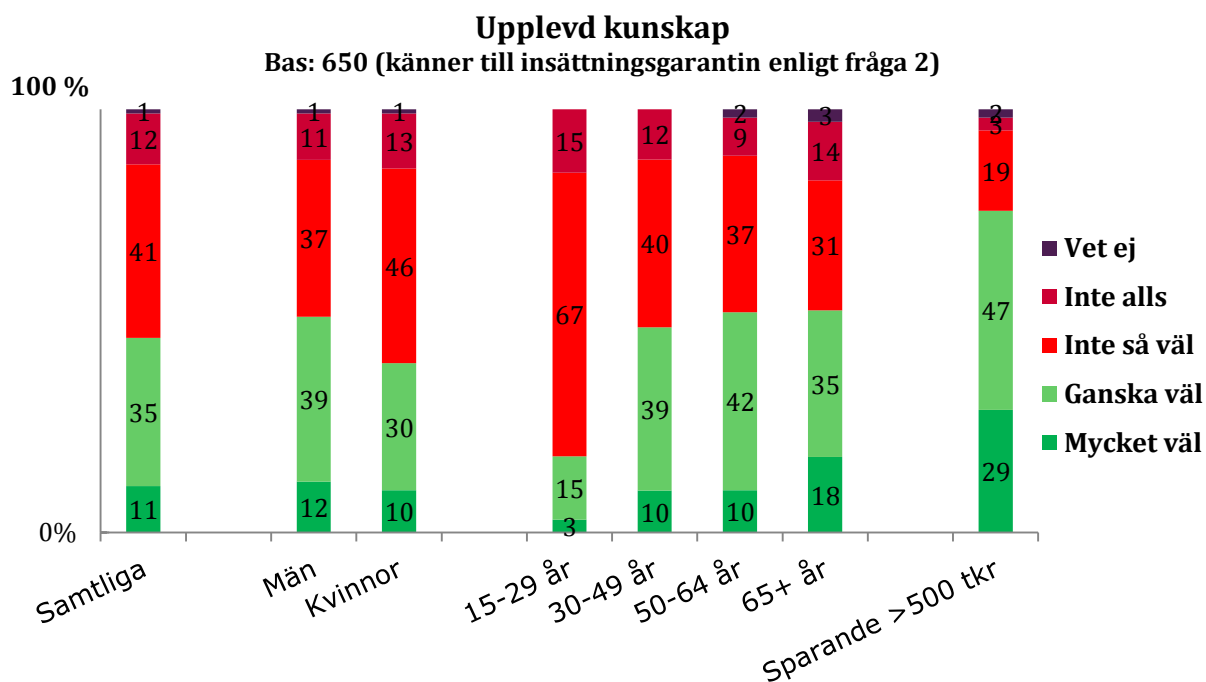
När de tillfrågade får begreppet *insättningsgaranti* förklarad för sig svarar 60 % att de har hört talas om detta. Generellt uppger fler att de känner till insättningsgarantin efter att de har fått begreppet förklarad för sig jämfört med den spontana kännedomen. Dock kvarstår skillnader mellan exempelvis män och kvinnor där kvinnor fortsatt uppvisar en lägre kännedomsgrad för insättningsgarantin än män.

Betydligt fler unga, 15-29 år, uppger att de har hört talas om insättningsgarantin när de får begreppet förklarad för sig jämfört med deras spontana kännedom. 40 % av personer i åldrarna 15-29 år svarar att de har hört talas om insättningsgarantin efter erinran, att jämföra med endast 23 % som spontant tror att det finns ett skydd för penninginsättningar på bankkonto eller finansinstitut. Däremot kvarstår stora skillnader mellan de yngsta i populationen och personer äldre än 29 år.

4.3 Upplevd kunskap

Personer som uppger att de känner till insättningsgarantin efter att ha fått begreppet förklarad för sig får frågan om hur *väl* de anser sig känna till insättningsgarantin. Den tillfrågade får vid intervju tillfället svarsalternativen upplästa och kan svara *inte alls*, *inte särskilt väl*, *ganska väl* eller *mycket väl*. Möjlighet finns även till att besvara frågan med *vet ej* men detta alternativ har inte lästs upp för intervjupersonen.

46 % av de tillfrågade anser sig ha goda kunskaper om insättningsgarantin jämfört med 53 % som anser sig ha mindre bra kunskaper. Det är dock viktigt att notera att endast personer som efter erinran känner till insättningsgarantin har besvarat frågan. Det innebär att 38 % (de personer som inte känner till insättningsgarantin enligt fråga 2) har exkluderats vilket påverkar svarsandelarna. Om även dessa personer besvarat frågan hade fördelningen med stor säkerhet sett annorlunda ut med en betydligt starkare övervikt av personer med liten kännedom om insättningsgarantin.

Likt resultat från tidigare frågor, finns även här skillnader mellan kvinnor och män samt mellan unga och personer äldre än 29 år. Män (51 %) uppger i högre utsträckning än kvinnor (40 %) att de känner till insättningsgarantin *ganska* eller *mycket väl*. Vidare utmärker sig återigen de unga, 15-29 år, kraftigt från övriga åldersgrupper. Endast 18 % av 15-29-åringarna uppger att de känner till insättningsgarantin väl vilket är en betydligt lägre andel jämfört med de äldre åldersgrupperna.

Bland de personer vars sparande överstigit 500 000 kronor någon gång under de två senaste åren uppger omkring tre av fyra (76 %) att de har goda kunskaper om insättningsgarantin.

4.4 Faktisk kunskap

I undersökningen ställs ett antal kunskapsfrågor. Rätt svar ger ett visst antal poäng där vissa svar vägs tyngre än andra. En person kan maximalt få 100 poäng om denne svarar rätt på samtliga frågor.

Kunskapsfrågorna har enbart ställts till de personer som tidigare uppgett att de har hört talas om insättningsgarantin. De personer som inte känner till insättningsgarantin efter erinran får i indexeringen 0 poäng. Det vill säga, alla tillfrågade inkluderas i indexeringen, även de som inte har besvarat kunskapsfrågorna.

Nästan samtliga av de personer med 0 poäng har automatiskt fått det genom att de inte känner till insättningsgarantin. Endast ett fåtal har fått 0 poäng genom att svara fel på samtliga frågor.

I tabellen nedan presenteras fördelningen av kunskapspoäng dels på totalnivå, dels uppdelat på bakgrundsvariablerna kön, ålder och sparande. Resultatet visar tydligt att befolkningen i allmänhet har mycket bristande kunskaper gällande reglering av och ansvar för insättningsgarantin. Närmare två av tre (64 %) av svenskarna har mycket dåliga kunskaper om insättningsgarantin. Medelpoängen bland befolkningen är 20 av 100 poäng vilket tyder på låga kunskapsnivåer i detta avseende.

Som tidigare nämnt får personer som inte har hört talas om insättningsgarantin automatiskt 0 poäng i kunskapsindexeringen. Detta innebär att medelvärdet påverkas i negativ riktning av en stor andel personer som inte känner till insättningsgarantin. Om dessa personer exkluderas ökar medelpoängen något. Medelpoängen för enbart de personer som känner till insättningsgarantin är 33 av 100 poäng.

Kunskapsindex	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Mycket bra kunskaper (75p-100p)	1 %	2 %	1 %	1 %	2 %	1 %	1 %	3 %
Ganska bra kunskaper (50p-74p)	7 %	9 %	6 %	5 %	7 %	7 %	9 %	14 %
Ganska dåliga kunskaper (25p-49p)	28 %	30 %	27 %	20- %	36+ %	28 %	26 %	42 %
Mycket dåliga kunskaper (0p-24p)	64 %	60- %	67+ %	74+ %	56- %	64 %	64 %	41 %
Snittpoäng	20	23+	18-	14-	23+	21	22	34

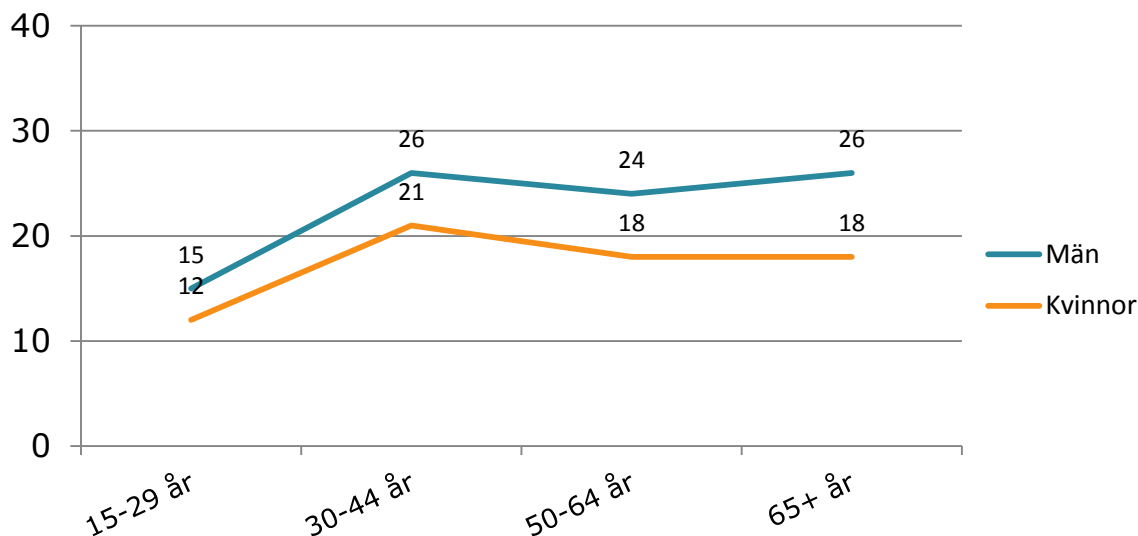
Kvinnor och unga har generellt lägre kunskaper om insättningsgarantin vilket visas både genom att medelpoängen för dessa grupper är lägre jämfört med övriga grupper och genom att andelen med mycket dåliga kunskaper är större bland såväl kvinnor som unga.

Inom samtliga åldersgrupper är medelvärdet för män något högre än medelvärdet för kvinnor. Det är dock tydligt att unga, oavsett kön, skiljer sig markant från personer äldre än 29 år när det gäller kunskapen om insättningsgarantin.

Bland de tillfrågade med, i sammanhanget, stort sparande har ungefär en av sex goda kunskaper om insättningsgarantin.

Bäst kunskaper har personer i åldrarna 30-49 år vid jämförelse åldersgrupper emellan. I denna grupp är andelen personer med mycket liten kunskap betydligt mindre jämfört med personer i övriga

Kunskapsindex - Medelvärden

ålderskategorier, men även bland 30-49-åringar har mer än hälften av de tillfrågade mycket dåliga kunskaper om insättningsgarantin.

I tabellen nedan visas andelen rätt svar per fråga, det korrekta svaret är inskrivet i parantesen efter frågan.

Särskilt låga kunskaper har svenskarna gällande hur stort belopp som skyddas av insättningsgarantin och efter hur många dagar insättningsgarantin enligt lag ska vara utbetald. Resultatet tyder även på att det finns bristande kunskaper i flera avseenden gällande vilka företag och sparandeformer som omfattas av insättningsgarantin.

Basen för nedanstående frågor är 650 intervjuer, dvs de personer som uppgett att de känner till insättningsgarantin. Personer som inte känner till insättningsgarantin enligt fråga 2 är exkluderade.

Kunskapsfråga	Maxpoäng per fråga	Andel rätt svar - samtliga	Andel rätt svar - Sparande >500 tkr
Hur stort belopp tror du skyddas av insättningsgarantin? (100 000 euro/800-950 tkr)	25	6 %	18 %
Tror du att beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (Per person och bank)	25	47 %	57 %
Vilka företag omfattas av insättningsgarantin...?	10		
Banker (ja)	2	94 %	98 %
Kreditmarknadsföretag (ja)	2	14 %	12 %
Värdepapperbolag (ja)	2	35 %	28 %
Försäkringsbolag (nej)	2	32 %	38 %
Fondbolag (nej)	2	50 %	28 %

Vilka sparformer omfattas av insättningsgarantin?	10		
Lönekonto (ja)	2	87%	88 %
Sparkonto (ja)	2	94 %	98 %
Individuellt sparande i bank (nej)	2	17 %	15 %
Fondsparande (nej)	2	46 %	48 %
Pensionssparande utanför bank (nej)	2	66 %	65 %
Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som företag eller andra juridiska personer? (Privatpersoner och juridiska personer)	5	39 %	37 %
Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetald till spararna? (20 dagar)	15	14 %	8 %
Vet du vem som hanterar insättningsgarantin? (Staten)	5	70 %	81 %
Vet du vilken myndighet? (Riksgälden)	5	19 %	24 %
Totalt	100		

Belopp som skyddas av insättningsgarantin

De tillfrågade får i undersökningen fritt svara hur stort belopp de tror omfattas av insättningsgarantin. Den tillfrågade kan välja att svara antingen i svenska kronor eller i euro. Av de personer som känner till insättningsgarantin svarar 6 % den korrekta summan som skyddas. 5 % svarar 100 000 euro och 1 % i svenska kronor där rätt svar räknas inom intervallet 800 000 – 950 000 kronor.

En större andel män (8 %) än kvinnor (3 %) ger rätt svar euro. Det finns däremot ingen skillnad mellan andelen män och kvinnor som ger rätt svar i kronor. Andelen "vet ej" svar är mycket stor i frågan, framförallt bland kvinnor (40 %).

Bland de personer som någon gång under de två senaste åren har eller haft ett sparande som överstiger 500 000 kronor under de senaste två åren vet 18 % hur mycket hur stort belopp insättningsgarantin täcker. Av dem svarar 13 % att skyddet gäller 100 000 euro medan 5 % nämner ett belopp inom det korrekta intervallet i svenska kronor.

Inga signifikanta skillnader går att finna mellan personer i olika åldrar av dem som ger rätt svar.

Vem som skyddas

Insättningsgarantin skyddar penninginsättningar upp till 100 000 euro per person och bank vilket närmare hälften av svenskarna känner till. Andelen personer som svarar rätt om att skyddet gäller per person och institut är större bland 30-49-åringar, det finns dock ingen betydande skillnad mellan män och kvinnor.

Fler än hälften (57 %) av de personer som under de senaste två åren har haft ett sparande som överstiger 500 000 kronor känner till att insättningsgarantin gäller per person och institut.

Företag som omfattas

Nästan samtliga (94 %) av de tillfrågade uppger att banker omfattas av insättningsgarantin. Andelen personer som tror att banker skyddas skiljer sig inte i någon betydande utsträckning bland varken män/kvinnor eller personer i olika åldrar.

Något fler än en tredjedel (35 %) svarar att de tror att insättningsgarantin omfattar värdepappersbolag, däribland fler kvinnor (39 %) än män (31 %). Andelen personer som svarar rätt på frågan är även större bland 15-29-åringar (51 %) och 30-49-åringar (45 %).

Endast 14 % känner till att även kreditmarknadsföretag omfattas av insättningsgarantin, andelen är något större bland män (17 %) än kvinnor (11 %). En signifikant mindre andel äldre, 65 år eller äldre, tror att kreditmarknadsföretag omfattas.

Försäkringsbolag och fondbolag omfattas inte av insättningsgarantin. Hälften (50 %) av de tillfrågade uppger att de inte tror att fondbolag omfattas och omkring en tredjedel (32 %) tror inte att försäkringsbolag skyddas av garantin. Inga signifikanta skillnader mellan män och kvinnor går att finna bland de som svarar rätt på frågan angående försäkringsbolag. En mindre andel unga (38 %) uppger att fondbolag inte skyddas jämfört med äldre svaranden.

Sparformer som omfattas

Få signifikanta skillnader går att finna mellan män/kvinnor och personer i olika åldrar när det gäller kunskap om vilka sparformer som omfattas av insättningsgarantin.

Majoriteten av de tillfrågade ger rätt svar gällande att sparkonto (94 %) och lönekonto (87 %) omfattas av insättningsgarantin medan pensionssparande utanför bank (66 %) inte gör det. Färre äldre, 65+ år, tror att lönekonto och sparkonto omfattas av insättningsgarantin jämfört yngre personer. En något lägre andel 30-49-åringar svarar rätt gällande pensionssparande utanför bank. Närmare hälften (46 %) uppger rätt svar om att fondsparande inte omfattas av insättningsgarantin.

Kunskaperna om att pensionssparande eller individuellt sparande i bank *inte* täcks av insättningsgarantin är sämre bland befolkningen. Det går inte att finna några betydande skillnader mellan de som svarar rätt bland män/kvinnor eller personer i olika åldrar.

Svaren bland de tillfrågade med stort sparande, 500 000 kronor eller mer, skiljer sig inte i någon större utsträckning från fördelningen på totalnivå.

Vem insättningsgarantin gäller, utbetalning och ansvarig myndighet

Kännedomen om att både juridiska personer och privatpersoner skyddas av insättningsgarantin är större bland kvinnor och unga, 15-29 år. Fler män än kvinnor uppger däremot att det är staten som hanterar skyddet för penninginsättningar.

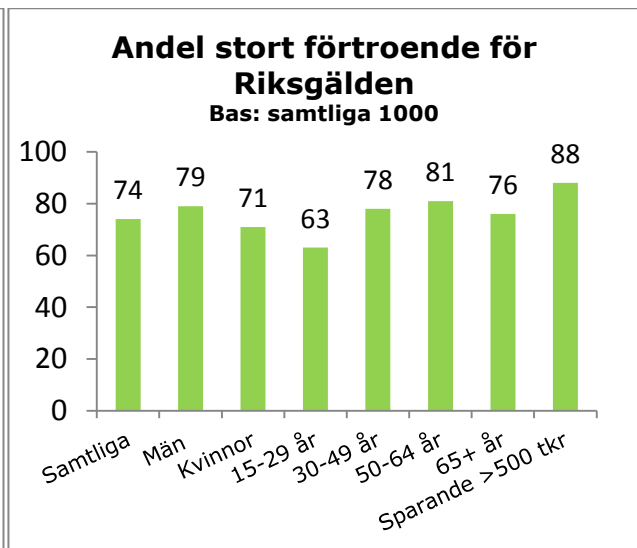
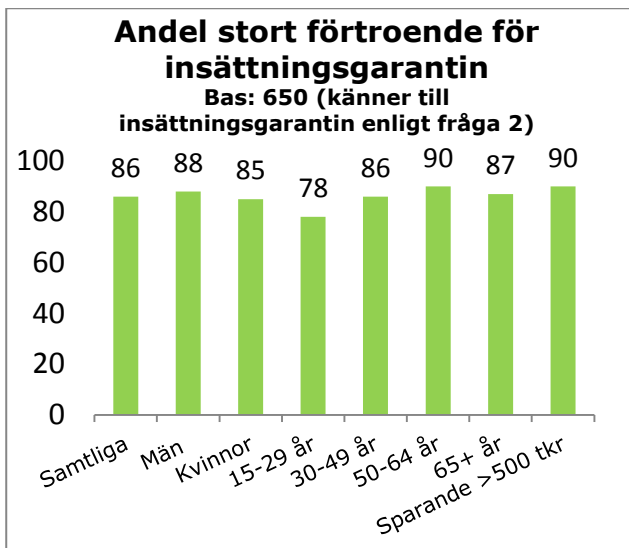
Utbetalningen ska ske inom 20 dagar efter en eventuell konkurs och 14 % svarar inom rätt intervall, 15-30 dagar. Något färre äldre, 65+ år, uppger ett svar inom det korrekta intervallet. Endast 8 % av de personer som har eller har haft ett sparande som överstigit 500 000 kronor under de två senaste åren vet spontant inom hur många dagar efter konkursen som utbetalning ska ske.

4.5 Förtroende för Riksgälden och insättningsgarantin

Förtroende för att få tillbaka insatta pengar från insättningsgarantin är generellt mycket stort bland befolkningen. Bland personer med kännedom om insättningsgarantin uppger närmare nio av tio (86 %) att de har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för att de skulle få tillbaka pengar från insättningsgarantin vid en eventuell konkurs.

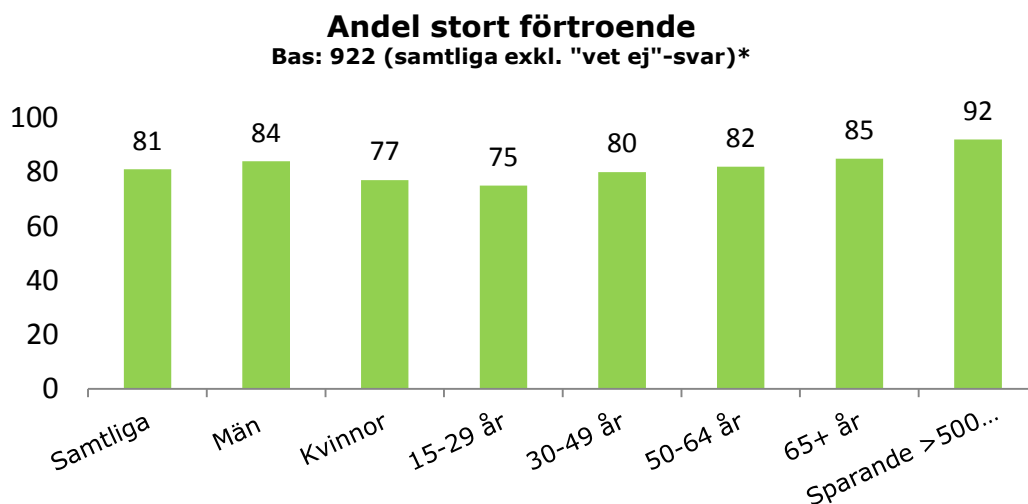
De tillfrågade har även högt förtroende för Riksgälden som myndighet. Ungefär tre av fyra (74 %) har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för Riksgälden. Andelen personer med stort förtroende för Riksgälden är något lägre bland kvinnor och unga.

Unga, 15-29 år, utmärker sig genom att en mindre andel har stort förtroende för såväl insättningsgarantin som Riksgälden.

För att få en samlad bild av förtroendet för insättningsgarantin och Riksgälden har resultaten slagits samman i det diagram som visas nedan. Detta sätt att mäta förtroende används även vid en senare korsanalys av förtroende och faktisk kunskap. Förtroendevariabeln består i första hand av förtroende för insättningsgarantin men om denna uppgift saknas ersätts detta med förtroende för Riksgälden. Notera att enbart personer med stort förtroende visas i diagrammet. Det innebär att en person med *litet* förtroende för insättningsgarantin inkluderas i den grupp med *litet förtroende* i den sammanslagna variabeln även om personen i fråga har *starkt* förtroende för Riksgälden.

Observera att *förtroende* mäts i två olika dimensioner i diagrammet nedan, där antingen förtroende för insättningsgarantin eller förtroende för Riksgälden används. Detta påverkar andelen med stort förtroende vilket gör att resultatet skiljer sig från de diagram där förtroendevariablerna mäts för sig (se ovan). Tolkningar av det sammanslagna resultatet bör av denna anledning göras med viss försiktighet.

*Endast aktiva svar ingår i basen. Ej aktiva svar som *ej svar* eller *vet ej* i frågan om förtroende för insättningsgarantin har i första hand ersatts med svar om förtroende för Riksgälden. Har personen även svarat *vet ej* när det gäller förtroende för Riksgälden har svaret exkluderats ur basen.

4.6 Information om insättningsgarantin

I slutet av intervjun har deltagarna fått svara på vilket eller vilka sätt de helst vill få information om insättningsgarantin. Den tillfrågade har haft möjlighet att ge flera svar.

Vanligast är att man vill bli informerad om insättningsgarantin från sin bank (44 %) följt av att information skickas ut brevledes (35 %).

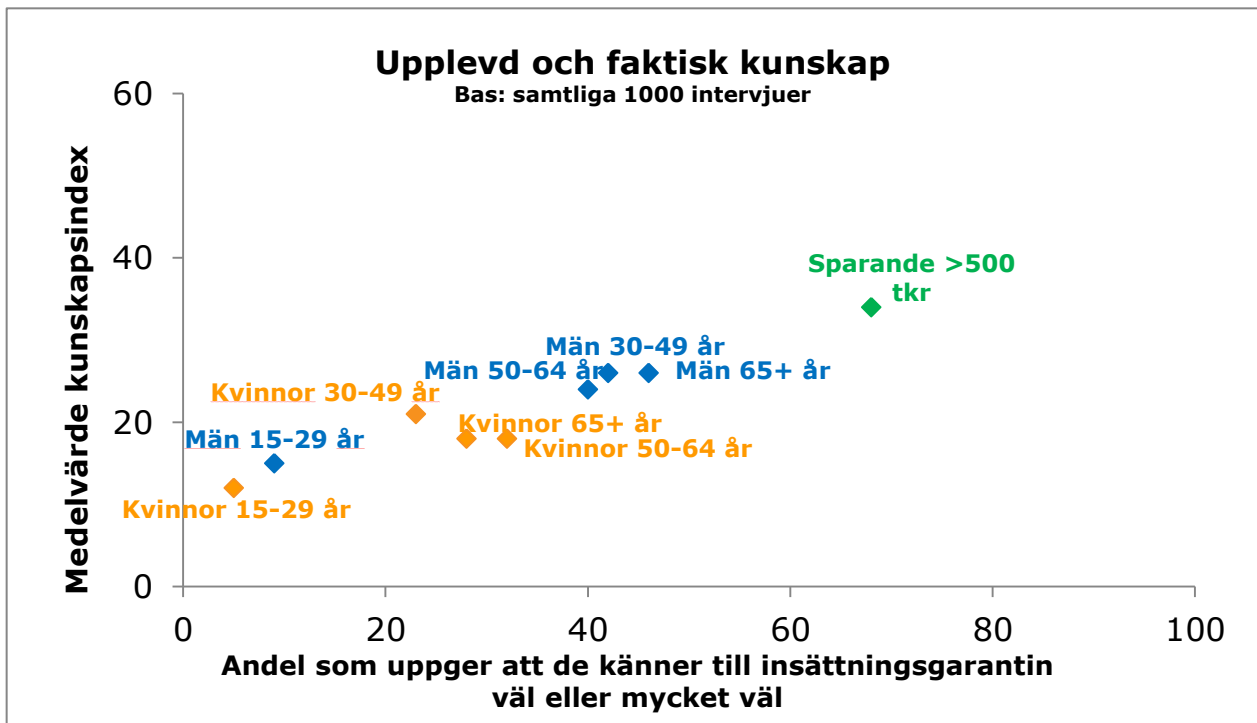
Bland de som svarar "annat sätt" är e-post det vanligast nämnda alternativet.

Informationskälla	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65- år	Sparande >500 tkr
Via din bank/finansföretag	44 %	43 %	46 %	39 %	50+ %	47 %	39- %	39 %
Brevledes	35 %	34 %	35 %	33 %	32 %	36 %	39+ %	33 %
Internet, t. ex. Riksgäldens webbplats	25 %	29+ %	22- %	27 %	31+ %	25 %	15- %	28 %
TV	19 %	17+ %	20 %	17 %	23+ %	17 %	16 %	18 %
Dagstidning	15 %	12- %	17+ %	15 %	15 %	11 %	16 %	15 %
Radio	13 %	11 %	15 %	12 %	15 %	12 %	12 %	10 %
Sociala medier	9 %	7- %	11+ %	15+ %	10 %	6 %	3- %	6 %
Annat sätt	3 %	4 %	2 %	4 %	3 %	3 %	0- %	3 %
Vet ej	3 %	3 %	3 %	3 %	1 %	2 %	6+ %	4 %

4.7 Kunskap och förtroende

Vidare analys av målgruppens kunskaper visar på ett ganska starkt samband mellan upplevd och faktisk kunskap om insättningsgarantin. Upplevd kunskap mäts utifrån hur väl personen själv anser sig känna till insättningsgarantin (se fråga 3). Den faktiska kunskapen definieras som antal poäng i kunskapsindexeringen.

Korrelationen mellan upplevd kännedom och faktisk kunskap tyder på att målgruppen har förhållandevis god uppfattning om sina kunskaper, eller brister på kunskaper, om insättningsgarantin. Spridningen mellan olika åldersgrupper är återigen stor.

Trots att en övervägande del av svenskarna har bristande kunskaper om insättningsgarantin är förtroendet för insättningsgarantin starkt i Sverige. I fyrfältstabellen nedan visas en tvådimensionell fördelning över de faktiska kunskaperna om insättningsgarantin och förtroende bland befolkningen. Samtliga av de tillfrågade som givit ett aktivt svar på någon av förtroendefrågorna finns representerade i diagrammet. Förtroende definieras i första hand som förtroende för insättningsgarantin och i andra hand som förtroende för Riksgälden om föregående uppgift saknas. Dvs, för de personer som inte känner till insättningsgarantin har förtroende för Riksgälden använts i korsanalysen eftersom dessa personer inte har besvarat frågan om förtroende för insättningsgarantin. Basen för segmenteringsmodellen är 922 intervjuer. *Vet ej-svar* har i första hand ersatts med ett aktivt svar om förtroendet för Riksgälden, om ett aktivt svar saknas även för denna fråga så har värdet exkluderats ur basen.

Mer än två tredjedelar av befolkningen (72 %) har dåliga kunskaper om insättningsgarantin men har samtidigt *ganska* eller *mycket stort* förtroende för insättningsgarantin eller Riksgälden som helhet.

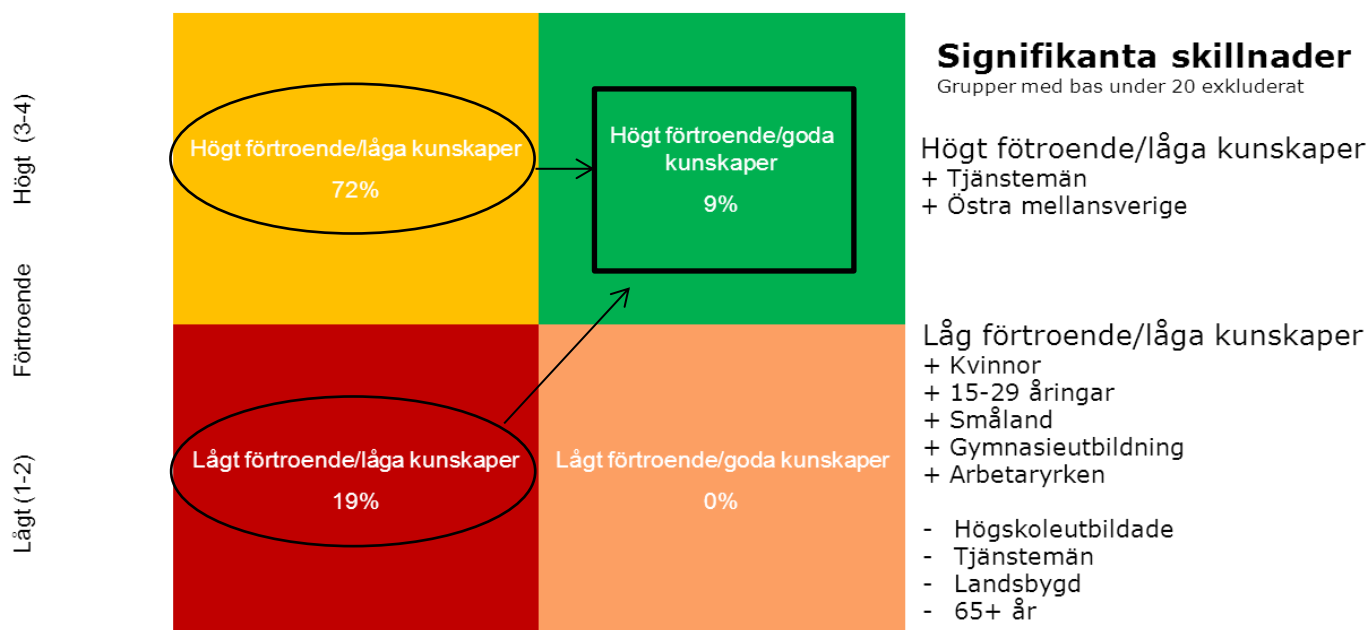
Segmenteringsmodellen nedan visar hur fördelningen ser ut mellan förtroende och faktiska kunskaper.

Den kritiska punkten är bristande kunskaper om insättningsgarantin snarare än förtroendet för systemet som sådant. Resultatet tyder på ett visst samband mellan förtroende och en individs faktiska kunskaper. Exempelvis har en mindre andel kvinnor och unga stort förtroende för insättningsgarantin eller Riksgälden och dessa grupper har även generellt lägre kunskaper. Däremot är förtroendet starkt även bland dem som har små eller inga kunskaper alls om insättningsgarantin. Det vill säga, trots bristande kunskaper om gällande regelverk eller ansvarig myndighet hyser populationen i allmänhet stort förtroende för det system som skyddar besparingar vid en eventuell konkurs.

De personer som har bristande kunskaper kan grovt delas in i två olika grupper. Den ena delen består av personer som överhuvudtaget inte känner till insättningsgarantin och därmed inte heller har några kunskaper om skyddet för penninginsättningar.

Den andra gruppen består av individer som känner till begreppet *insättningsgaranti* men som har bristande kunskaper om vilka lagar och regler som gäller för insättningsgarantin.

Dålig (0 – 49) Faktisk kunskap Bra (50 – 100)

En klar majoritet av befolkningen består av personer som har högt förtroende men bristande kunskaper om insättningsgarantin. Denna grupp består av ungefär lika många kvinnor som män och skiljer sig inte heller markant ur ålderssynpunkt.

Bland de som har *bristande* kunskaper och *lågt* förtroende är andelen kvinnor (23 %) större jämfört med andelen män (15 %). I denna grupp är andelen äldre, 65+ år, signifikant mindre jämfört med yngre tillfrågade.

5. Slutsatser

Undersökningen visar att såväl kännedom som kunskap och förtroende skiljer sig bland olika grupper i befolkningen. Kunskap och kännedom är generellt lägre bland unga och kvinnor. Även utbildningsnivå, inkomst och sparande är bakgrundsfaktorer där kännedom och kunskap skiljer sig bland de tillfrågade.

Resultatet tyder på att män och personer äldre än 29 år har bättre kunskaper om insättningsgarantin jämfört med kvinnor och unga. Det är däremot viktigt att notera att en större andel unga och kvinnor svarar rätt när det gäller att insättningsgarantin omfattar både juridiska personer och privatpersoner och när det gäller att även värdepappersbolag omfattas.

Då 38 % består av personer som överhuvudtaget inte känner till insättningsgarantin är ökad kännedom ett viktigt steg i kommande kommunikationssatsning. Vidare bör kommunikationssatsningar nå ut till en bred målgrupp eftersom en majoritet av de tillfrågade har bristande kunskaper om insättningsgarantin, oavsett kön eller ålder.

Ett fördelaktigt sätt att nå ut till befolkningen med information om insättningsgarantin är att gå via bankerna. En majoritet av såväl män som kvinnor och personer i olika åldrar föredrar att bankerna informerar om insättningsgarantin. Information via brev är en annan väg som många föredrar. Av resultatet att döma är således information via banker och/eller brevlades bra vägar för att nå ut till en bred målgrupp.

Undersökningen belyser både styrkor och brister när det gäller kunskap och förtroende om insättningsgarantin. Nedan listas några av de styrkor och brister som är särskilt framträdande.

5.1 Relativa styrkor

Kännedom bland spararna

Kännedomen om insättningsgarantin, såväl spontan som hjälpt kännedom, är betydligt större bland personer som har eller någon gång under det senaste 2 åren har haft ett sparande som överstigit 500 000 kronor. Kännedom om att det finns ett skydd för penninginsättningar tycks således ha nått ut till de personer som i sammanhanget har eller har haft ett stort sparande.

Förtroende

Förtroendet för såväl insättningsgarantin som Riksgälden är starkt bland en majoritet av befolkningen. Trots bristande kunskaper om insättningsgarantin har en klar majoritet förtroende för att de kommer att få tillbaka pengar vid en eventuell konkurs.

Förtroendet finns hos en bred grupp i samhället. En klar majoritet av både män/kvinnor och personer i olika åldrar har *ganska* eller *mycket stort* förtroende för såväl Riksgälden som insättningsgarantin.

5.2 Relativa brister

Kännedom

Stora utvecklingsmöjligheter finns gällande kännedom om insättningsgarantin. Unga är kraftigt överrepresenterade bland dem som inte känner till insättningsgarantin, vare sig det gäller spontan eller hjälpt kännedom. Den unga populationen är en mycket viktig grupp att nå ut till för att öka kännedomen om insättningsgarantin. De yngsta i målgruppen sticker ut särskilt markant bland dem som inte känner till insättningsgarantin.

Kvinnor har generellt något lägre kännedom om insättningsgarantin. Däremot skiljer sig både unga män och kvinnor markant från de äldre i befolkningen. Återigen tyder således resultatet på att unga är en särskilt viktig målgrupp att nå ut till.

Ett annat viktigt led i kommande kommunikationssatsning är att minska den grupp som inte har hört talas om insättningsgarantin. Ökad kännedom påverkar både kunskap och förtroende och är därmed en grundpelare och förutsättning för välinformerade konsumenter.

Kunskap

Den faktiska kunskapen om insättningsgarantin brister kraftigt bland den vuxna befolkningen och här finns stora förbättringsmöjligheter. Av den totala andelen svarande har fler än nio av tio (92 %) dåliga kunskaper om insättningsgarantin (49 poäng eller mindre) och den genomsnittliga poängen för en individ i populationen är 20 poäng av 100.

Det går att finna skillnader mellan personer med olika bakgrund men en majoritet av de tillfrågade har dåliga kunskaper om insättningsgarantin oavsett exempelvis kön och ålder.

Även bland personer med ett sparande som överstiger eller har överstigit 500 000 kronor under de senaste två åren har en liten del (17 %) ganska eller mycket goda kunskaper om insättningsgarantin.

Av resultatet att döma finns behov av breda kommunikationssatsningar för att informera om reglering och ansvar för insättningsgarantin. Följande frågor bör uppmärksammas särskilt, då dessa punkter i högre grad driver kunskapsindexet och är frågor som i mindre grad är känt bland befolkningen.

- *Hur stort belopp som skyddas av insättningsgarantin*
- *Under vilken period man enligt lag ska få tillbaka sina pengar från insättningsgarantin*
- *Att garantin gäller per person och bank*

Förbättringsmöjligheter finns även när det gäller vilka finansföretag och sparformer som omfattas av garantin. Få vet bland annat att garantin inkluderar kreditmarknadsbolag och värdepappersföretag, eller att försäkringsbolag och fondbolag inte omfattas av insättningsgarantin. Många tror även att fondsparande och individuellt sparande i bank omfattas av garantin trots att så inte är fallet. Kunskapsbrister finns således även inom dessa områden även om de frågorna inte driver kunskapsindexet i lika hög utsträckning.

Sammanfattningsvis kan sägas att unga utmärker sig som den mest kritiska gruppen där såväl kännedom som kunskap om insättningsgarantin är mycket låg. Resultatet visar dock på liten kunskap hos en majoritet av befolkningen. Stora förbättringsmöjligheter finns således bland samtliga i populationen.

6. Kontaktuppgifter

Freja Blomdahl

Freja.Blomdahl@tns-sifo.se

08-507 420 29

Karin Schneller

Karin.Schneller@tns-sifo.se

Toivo Sjören

Toivo.Sjoren@tns-sifo.se